

ПРОПОЗИЦІЇ
Міністерства юстиції України
до проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України
«Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законів України щодо
призначення безстроково суддів, призначених на посаду строком на п'ять років
до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України
(щодо правосуддя)», внесеного на розгляд Верховної Ради України
народним депутатом України Марченко Л.І.
(реєстр. № 5889 від 06 вересня 2021 року)

перше читання

Міністерство юстиції України **не підтримує** проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законів України щодо призначення безстроково суддів, призначених на посаду строком на п'ять років до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (далі – проєкт Закону) з огляду на таке.

Проєктом Закону пропонується внести зміни до законів України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон № 1402-VIII) та від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя» (далі – Закон № 1798-VIII), якими передбачити, що до дня формування повноважного складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України Вища рада правосуддя без рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії України вирішує питання про внесення подання Президенту України про призначення на посаду судді безстроково суддів, призначених на посаду строком на п'ять років до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», та обов'язкове завершення зазначеними суддями проходження процедури кваліфікаційного оцінювання суддів невідкладно після відновлення роботи Вищої кваліфікаційної комісії судів України, а також відповідні наслідки за ухилення судді від проходження процедур кваліфікаційного оцінювання.

Щодо запропонованих змін варто зазначити, що згідно з приписами статті 131 Конституції України відповідно до закону в системі правосуддя утворюються органи та установи для забезпечення добору суддів, прокурорів, їх професійної підготовки, оцінювання, розгляду справ щодо їх дисциплінарної відповідальності, фінансового та організаційного забезпечення судів.

Так, відповідно до положень статті 93 Закону № 1402-VIII Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить кваліфікаційне оцінювання.

Відповідно до підпункту 4 пункту 16¹ розділу XV «Перехідні положення» Конституції України відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)», має бути оцінена в порядку, визначеному законом. Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади.

Також пунктом 20 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону № 1402-VIII встановлено, що відповідність займаній посаді судді, якого призначено на посаду строком на п'ять років або обрано суддею безстроково до набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)»,

оцінюється колегіями Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, визначеному цим Законом.

Виявлення за результатами такого оцінювання невідповідності судді займаній посаді за критеріями компетентності, професійної етики або доброчесності чи відмова судді від такого оцінювання є підставою для звільнення судді з посади за рішенням Вищої ради правосуддя на підставі подання відповідної колегії Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Натомість згідно зі статтею 3 Закону № 1798-VIII Вища рада правосуддя вносить подання про призначення судді на посаду.

Таким чином, на законодавчому рівні розмежовано повноваження органів та установ у системі правосуддя.

Важливо звернути увагу на приписи статті 8 Конституції України, відповідно до яких в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Одним із елементів верховенства права є принцип правової визначеності. Свою позицію стосовно цього принципу викладав Конституційний Суд України у своїх рішеннях.

Так, Конституційний Суд України у своєму рішенні від 22 травня 2018 року № 5-р/2018 вказав, що особи розраховують на стабільність та усталеність юридичного регулювання, тому часті та непередбачувані зміни законодавства перешкоджають ефективній реалізації ними прав і свобод, а також підривають довіру до органів державної влади, їх посадових і службових осіб.

Закон як нормативно-правовий акт є офіційним письмовим документом, який встановлює, змінює чи скасовує норми права у найбільш важливих суспільних відносинах, носить загальнообов'язковий характер, поширюється на необмежене коло осіб та застосовується неодноразово.

Вищенаведені ознаки закону вказують на те, що держава повинна забезпечити його сталість, що підтверджується наведеними рішеннями Конституційного Суду України.

Також зазначаємо, що 05 серпня 2021 року набрав чинності Закон України від 13 липня 2021 року № 1629-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законів України щодо відновлення роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України», яким передбачено відновлення роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, шляхом утворення Конкурсної комісії за участю міжнародних експертів, яка здійснюватиме відбір членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

На виконання вимог зазначеного Закону наказом Вищої ради правосуддя від 17 вересня 2021 року призначено перший склад Конкурсної комісії.

Окремо інформуємо, що частиною другою статті 4 Закону № 1402-VIII встановлено, що зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законами про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Враховуючи зазначене, положення проєкту Закону не можуть бути підтримані.

Проєкт Закону в комітетах та на пленарних засіданнях Верховної Ради України супроводжуватиме заступник Міністра юстиції України відповідно до розподілу функціональних повноважень.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА